Linda Dombrovska

Medības un dabas aizsardzība

Stereotips - medības ir tikai par šaušanu

- Cik dzīvnieku sugu Latvijā medniecība iznīcinājusi pēdējo 100 gadu laikā?

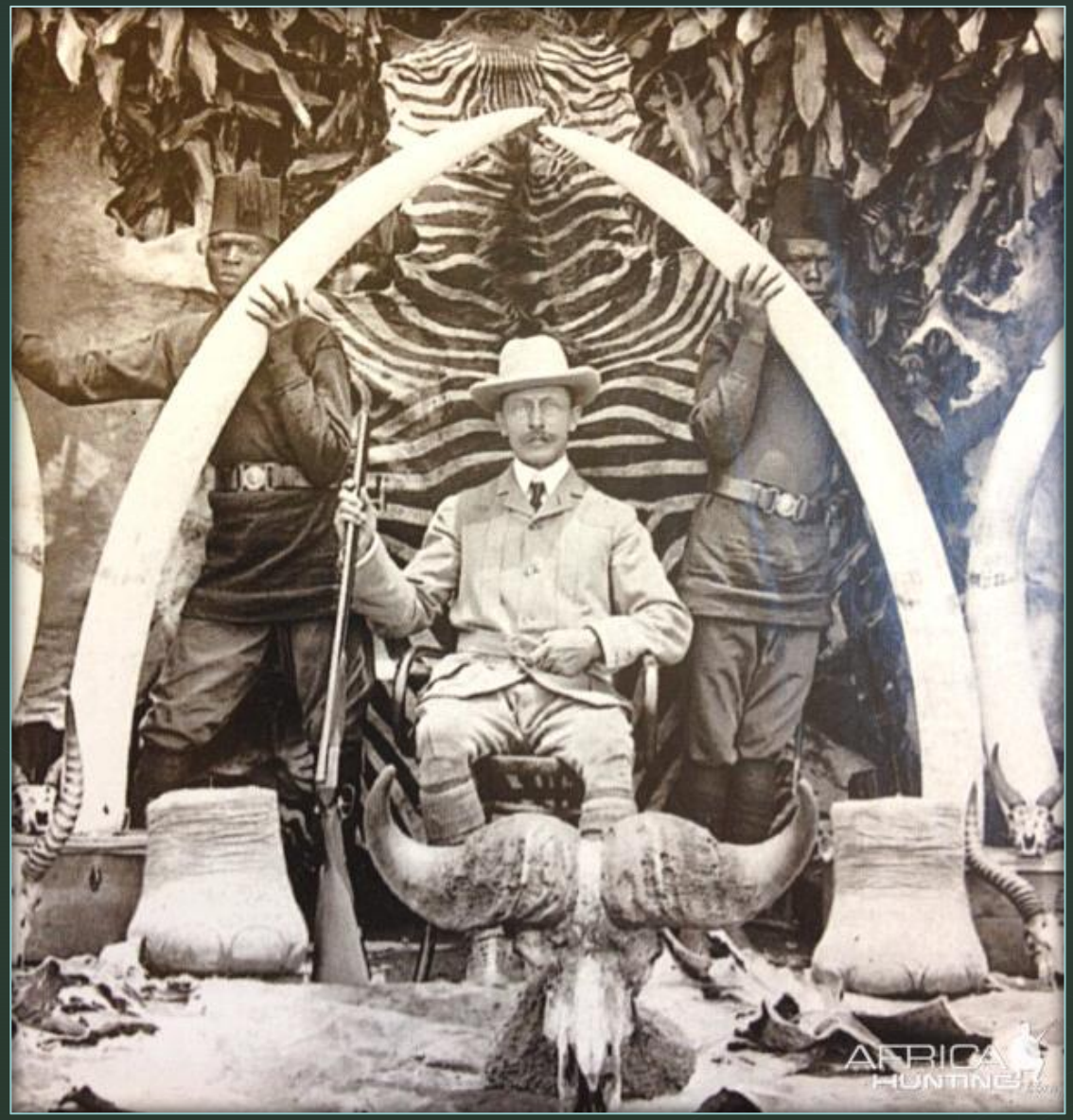

Kas bija pirmie dabas aizstāvji?

Kolonizācijas laikā Amerikā un daļā Āfrikas dzīvniekus bieži iznīcināja ne tikai peļņas, bet arī politiskas varas demonstrācijas dēļ, pilnībā ignorējot sekas dabai un nākamajām paaudzēm.

19.–20. gadsimta sākumā koloniālajā Austrumāfrikā Eiropas mednieki bieži vien vienas ekspedīcijas laikā nogalināja desmitiem līdz pat simtiem lielo dzīvnieku (piemēram, ziloņus un bifeļus), un šī masveida trofeju medību prakse būtiski samazināja populācijas jau pirms tika ieviesti pirmie aizsardzības noteikumi.

Trofeju nozīme mūsdienu medībās
Atmiņa un pieredze – trofeja daudziem medniekiem ir piemiņa par konkrētu medību notikumu, vietu un emocijām.
Bioloģiska un saimnieciska vērtība – trofeja var liecināt par dzīvnieka vecumu, attīstību, ģenētisko kvalitāti un populācijas stāvokli.
Ētikas pārbaude – trofeja ir pieņemama tikai tad, ja tā ir godīgu, likumīgu un ilgtspējīgu medību rezultāts, nevis pašmērķis.

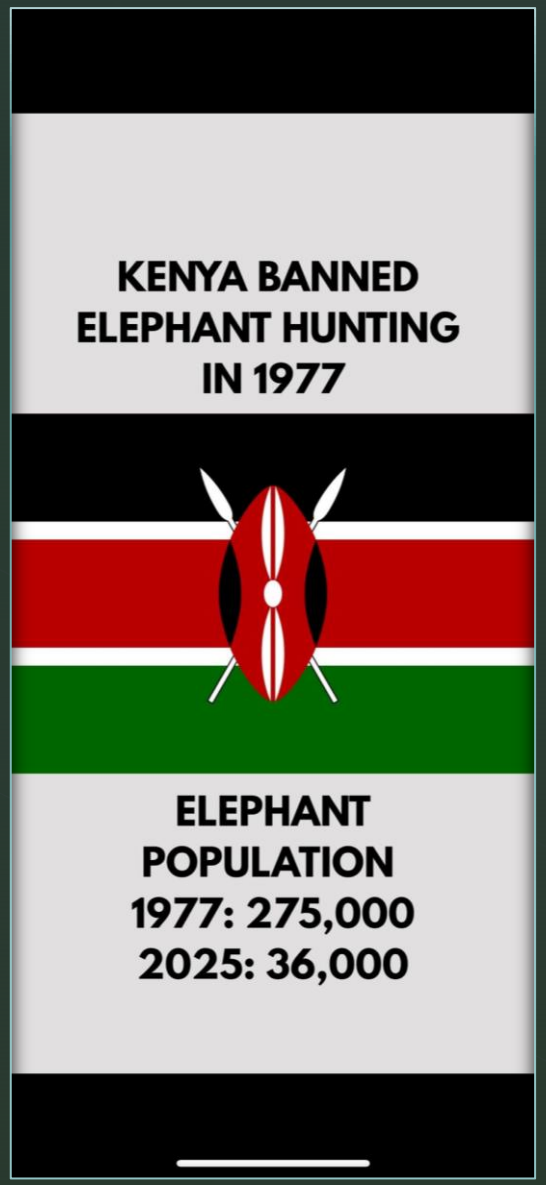

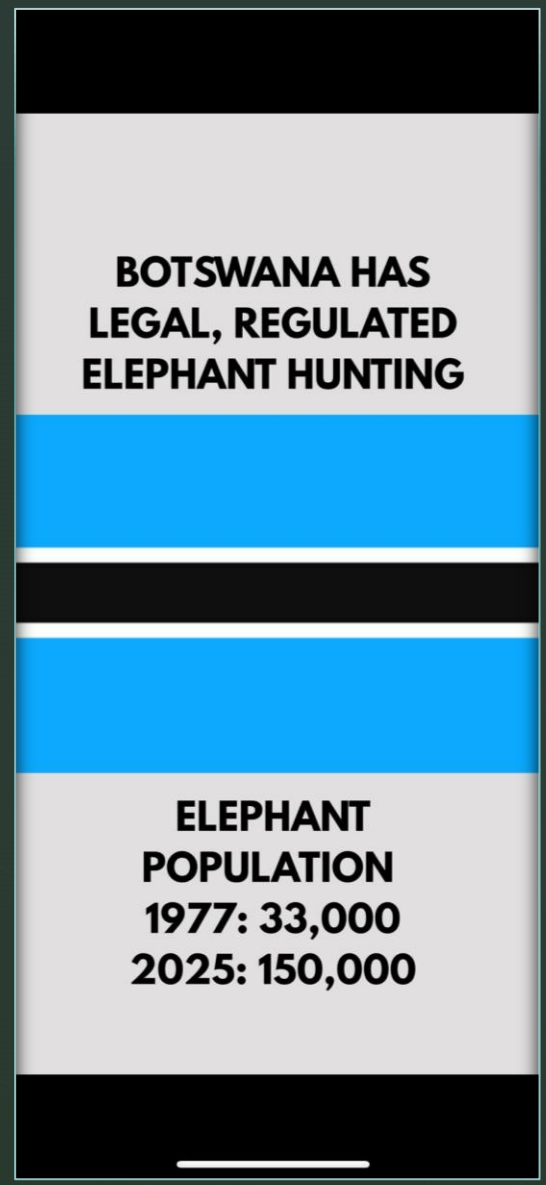

Pareizi pārvaldītas trofeju medības Āfrikā var būt efektīvs instruments, kas finansē dabas aizsardzību, samazina cilvēku un dzīvnieku konfliktus un dod ekonomisku vērtību savvaļas dzīvnieku saglabāšanai.

Likumīgu medību nozīme

Vai zināji?

ASV prezidents Teodors Rūzvelts (1858–1919) bija kaislīgs mednieks un vienlaikus **viens no pasaules pirmajiem dabas aizsardzības līderiem**. Viņš:

- izveidoja vairāk nekā **230 dabas aizsardzības teritorijas**,
- dibināja **5 nacionālos parkus**,
- aizsargāja vairāk nekā **800 000 km²** (!) teritorijas visā ASV.
- Rūzvelts uzskatīja, ka **medības un dabas aizsardzība nav pretrunā**, bet gan papildina viena otru, ja vien notiek ar cieņu un sapratni.

Vai nogalināt dzīvniekus ir labi vai slikti?

Tā ir sarežģīta un ļoti personiska tēma, kurā atbildes nav melnbaltas. Šeit daži aspekti, kas palīdz paraudzīties plašāk:

- **Daba nav bez nāves** – dzīvnieki mirst vienmēr: no slimībām, bada, plēsējiem vai konkurences. Mednieks nav nāves radītājs, bet bieži – tās regulētājs un līdzsvarotājs.
- **Vai dzīvnieks cieš vairāk, ja to nogalina mednieks vai vilks?** – labs mednieks izvēlas trāpīt precīzi un ātri, lai dzīvnieks necietu. Dabā nāve bieži ir lēna un sāpīga.
- **Cilvēks jau sen ir daļa no ekosistēmas** – mēs esam plēsēji, tikai ar atbildību un tehnoloģijām. Mednieks, kurš saprot savu lomu, ir tuvāk dabai nekā cilvēks, kurš pērk gaļu veikala plastmasas paplātē.
- **Ētiskais jautājums nav "vai nogalina", bet "kā un kāpēc"** – cieņpilnas, pārdomātas medības, kurās dzīvnieks tiek izmantots pilnībā, nav tas pats, kas nolaidība vai sportiska izklaide uz dzīvības rēķina.
- **Mīlestība pret dabu neizslēdz medības** – patiesībā, daudzi mednieki zina, jūt un novērtē dzīvnieku daudz vairāk nekā tie, kas dabā nav bijuši ne dienas.

Kā tas notiek dabā?

🐻 **Fakti par lāčiem, kas nogalina lācēnus**

❌ Tēviņi nogalina svešus lācēnus, lai mātīte atkal kļūtu auglīga un būtu gatava pāroties.

🌎 Infanticīds novērots daudzās populācijās

⚠️ Liels tēviņu skaits apvidū palielina risku mazuļiem.

⚔️ Lāču mātes ir īsti sargi — agresīvas, aizsargājot mazuļus

🛡️ Lielākā daļa sadursmju ar cilvēkiem notiek, kad tiek pārsteigta māte ar lācēniem, lācenes mūk no reģioniem, kur ir lāču tēviņi

🐿️ Līdzīga uzvedība ir arī lauvas, vilkiem, lapsām un pat grauzējiem — tas ir dabisks evolūcionārs mehānisms.

Drošs lūšu s…ss??

🐾 Vai lūši paši sevi regulē? Ne tik skaisti, kā izklausās

🟤 Teorētiski plēsēju populācijas var pielāgoties – kad barības maz, dzimst mazāk, daļa aiziet bojā.
🔴 Bet dabā “pašregulācija” **nav ne ātra, ne ētiska** – tā nozīmē:

- **Slimi un izbadējušies lūši**, kas nespēj nomedīt un klaiņo tuvu cilvēkiem.
- **Agresīvi tēviņi, kas nogalina svešus mazuļus**, lai mātītes atkal kļūtu auglīgas.
- **Jaunie dzīvnieki bez teritorijas tiek padzīti**, mirst no bada, konfliktiem vai nokļūst uz ceļiem.
- **Cilvēku žēlastības zona** – lauksaimnieki zaudē stirnas, bet plēsējs ir “neaizskarams”.
- 🧠 Tā nav pasaka par līdzsvaru. Tā ir **dabiskā atlase – ciets process, nevis ideāla sistēma**. Un dažkārt cilvēka pārdomāta iejaukšanās var **samazināt ciešanas un postījumus**, nevis tās radīt.

MEDĪBU SUŅI – MEDNIEKU VEIDOTS MANTOJUMS

🐕 Simtiem gadu mednieki veidojuši suņu šķirnes konkrētam darbam

Meklēt • izsekot • dzīt • norādīt • pienest

🐾 Medību šķirnes

Terjeri • takši • dzinējsuņi • laikveidīgie • putnusuņi • spanieli • retrīveri

Paradokss?

Šodien cilvēks izvēlas medībām radītu šķirni,

bet reizēm pats ir pret medībām.

Taču suņa instinktus un šķirnes vēsturi izdzēst nevar.

Vai cilvēks ir dabas sastāvdaļa?

Bioloģiski cilvēks ir dzīvnieks: mēs esam zīdītāji, dzīvojam, mirstam, elpojam, vairojamies – tāpat kā visas citas sugas.

Ekoloģiski cilvēks ietekmē vidi, tāpat kā jebkura cita suga. Mēs ēdam citus organismus, izmantojam resursus, konkurējam, aizsargājam teritorijas.

Kultūras un tehnoloģiju ziņā cilvēks ir atdalījies no dabiskās līdzsvara sistēmas. Mēs spējam **mainīt ekosistēmas, iznīcināt vai atjaunot sugas**, ietekmēt klimatu, bet bieži to darām bez līdzsvara.

- Daba pati nešķiro "labs" vai "slikts" – **cilvēks to dara.** Un tieši tāpēc mums ir arī **ētiska atbildība**, ne tikai bioloģiska funkcija.

Kur vieta cilvēkam?

Cilvēks senos laikos bija **meža iemītnieks tāpat kā vilks vai lūsis**. Mēs barojāmies, slēpāmies, medījām, dzīvojām kopā ar mežu.

Mūsdienās mēs esam **attālinājušies**, bet **ne pazuduši**. Mežs joprojām ir vieta, kur cilvēks:

- **atpūšas un atjaunojas**,
- **iegūst resursus (koksni, medījumus, ogas)**,
- **mācās saprast līdzsvaru**, nevis tikai izmantot.
- Mežs **nepieder tikai dzīvniekiem, bet arī nav tikai cilvēka rīks**. Tas ir **kaut kas kopīgs**, kas pastāv **tikai tad, ja mēs visi mākam sadzīvot**.

Kas te nav pareizi?

Mīts –
dzīvnieki mirst
mežā no
vecuma
draugu lokā

Izmanto savas smadzenes – Tev dota pelēkā viela!

🧠 **Analītiskā domāšana – kā sākt?**

- **Uzdod jautājumu "Kāpēc?"** nevis tikai pieņem atbildi.
- **Salīdzini avotus un viedokļus** – neviena versija nav vienīgā.
- **Domā cēloņos un sekās**, ne tikai “kas notika”.
- **Pārbaudi faktus**, nepaļaujies tikai uz emocijām.
- **Diskutē ar cieņu**, nevis lai uzvarētu, bet lai saprastu.

❌ Mīts: Visi putni Latvijā izzūd

- ✅ **Patiesība:**
  Nē – **dažu sugu skaits strauji samazinās**, bet **dažām tas pat pieaug**.
  Daba nav tikai traģēdija – tā ir **mainīga sistēma**, ko ietekmē gan klimats, gan cilvēka darbība.

MEDĪBU NOZĪME MŪSDIENĀS

🌿 Savvaļas dzīvnieku populāciju apsaimniekošana

🦌 Populāciju līdzsvars un veselība

🌾 Postījumu mazināšana lauksaimniecībā un mežsaimniecībā

🚙 Cilvēku un savvaļas dzīvnieku konfliktu mazināšana

🔬 Datu ieguve un savvaļas dzīvnieku monitorings

🌳 Dabas aizsardzība un biotopu apsaimniekošana

🥩 Vietējs, savvaļā iegūts pārtikas resurss

🐕 Medību tradīciju, zināšanu un darba suņu šķirņu saglabāšana

Mūsdienu medības nav tikai medījuma ieguve – tā ir savvaļas dzīvnieku un to dzīvesvietu apsaimniekošana.

Esi zinošs un informēts!

